

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania J. A.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o zapłatę należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne i
dodatkową opłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 30 listopada 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację J.A. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 17 maja 2013 r. w zakresie dotyczącym zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne za okres od listopada do grudnia 1994 r. oraz od kwietnia do czerwca 1995 r.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, tj.: a) § 13, 16, 17 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (dalej jako rozporządzenie), polegające na niewydaniu decyzji o podleganiu ubezpieczeniu pracowników lub niepodleganiu obowiązkowi ubezpieczenia oraz wysokości ewentualnych należności za składki i niedokonaniu ewentualnej korekty z chwilą złożenia deklaracji po dokonanej

kontroli przez ZUS - gdy wymagały tego naruszone przepisy, b) art. 35 ust. 4, zdanie drugie ustawy o organizacji finansowania ubezpieczeń społecznych, które polegało na przyjęciu, że składki można dochodzić przez okres 10 lat od chwili ich ustalenia, gdy tymczasem art. 7 ust. 1 ustawy o zobowiązanych podatkowych nakładał obowiązek wydania decyzji w ciągu 3 lat, co potwierdza art. 109 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że należności powstałe do dnia 31 grudnia 1998 r. należy rozliczać według przepisów dotychczasowych; c) art. 153 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, które to naruszenie polegało na tym, że przyjęto, iż wystąpił skutek doręczenia tytułów egzekucyjnych, ponieważ odmówiono ich przyjęcia podczas prowadzonych czynności egzekucyjnych; d) art. 269 ustawy - Ordynacja podatkowa, które to naruszenie polegało na tym, że pomimo zakazu prowadzenia egzekucji z powodu braku prawomocnej decyzji przyjęto, że prawidłowo prowadzono postępowanie egzekucyjne; e) art. 27 § 1 pkt 4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, które to naruszenie polegało na tym, że prowadzono postępowanie egzekucyjne bez prawomocnej decyzji administracyjnej ZUS, gdy tymczasem z uwagi na unormowanie art. 3 *in initio*, art. 2 § 1 ust. 1 *in initio* tej ustawy oraz art. 5 ust. 1 i 3 ustawy o zobowiązaniach podatkowych, a także „art. 1 § 1 ust. 1, 104 § 1 i 2, 109 § 1 110 § 1 i art 130 § 1 k.p.a.”, zasadą jest, że egzekucja administracyjna składek ZUS jest prawnie możliwa i dopuszczalna, jeżeli wysokość składek została określona bądź ustalona decyzją administracyjną, która została doręczona stronie, a także jeżeli upłynął termin do wniesienia odwołania od tej decyzji; 2) naruszenie przepisów postępowania, tj.: a) art. 217 § 1 i 2 k.p.c., które polegało na tym, że nie dopuszczono dowodów w postaci decyzji, na podstawie których wystawiono tytuły wykonawcze; b) art. 278 § 1 k.p.c., które polegało na tym, że dopuszczono dowód z opinii biegłego na okoliczność, jak winno być stosowane prawo; c) art. 382 k.p.c., które polegało na tym, że Sąd Apelacyjny w (...) w sposób niewłaściwy zastosował powołany przepis, a to przez dokonanie rozstrzygnięcia nie tyle na podstawie całości materiału zebranego w toku postępowania, ile na podstawie jedynie części zebranego materiału, z poczynieniem takich ustaleń, jakie stały w sprzeczności ze spójnie uargumentowanym stanowiskiem wnioskodawcy; d) art. 328 § 2 w związku z

art. 391 § 1 k.p.c., które polegało na tym, że Sąd Apelacyjny w (...) w sposób niewłaściwy zastosował powołany przepis, przez jego niepełne zastosowanie, skutkujące niepoczynieniem w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia wykazania, z jakiego powodu Sąd ten dokonał określonych ustaleń oraz niewykazaniem w uzasadnieniu przyczyn, dla których innym tezom Sąd odmówił słuszności.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono:

- 1) występowaniem istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie: a) czy w kontekście brzmienia § 13, 16, 17 rozporządzenia dopuszczalne było niewydanie decyzji o podleganiu ubezpieczeniu pracowników lub niepodleganiu obowiązkowi ubezpieczenia oraz wysokości ewentualnych należności za składki i niedokonanie ewentualnej korekty z chwilą złożenia deklaracji po dokonanej kontroli przez ZUS; b) czy w kontekście brzmienia art. 35 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 13 października 1986 r. o organizacji finansowania ubezpieczeń społecznych, można było przyjąć, że składek można dochodzić przez okres 10 lat od chwili ich ustalenia, gdy tymczasem art. 7 ust. 1 ustawy o zobowiązanych podatkowych nakładał obowiązek wydania decyzji w ciągu 3 lat, co potwierdza art. 109 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi że należności powstałe do dnia 31 grudnia 1998 r. należy rozliczać według przepisów dotychczasowych; c) czy w kontekście przepisu art. 153 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, zasadne było przyjęcie, że wystąpił skutek doręczenia tytułów egzekucyjnych ponieważ odmówiono ich przyjęcia podczas prowadzonych czynności egzekucyjnych; d) czy w kontekście brzmienia art. 269a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa zasadne było prowadzenie egzekucji mimo braku prawomocnej decyzji; e) czy w kontekście brzmienia art. 27 § 1 pkt 4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji dopuszczalne było prowadzenie postępowania egzekucyjnego bez prawomocnej decyzji administracyjnej ZUS, gdy tymczasem z uwagi na unormowanie art. 3 *in initio*, art. 2 § 1 ust. 1 *in initio* ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz art. 5 ust. 1 i 3 ustawy o

zobowiązaniach podatkowych, a także „art. 1 § 1 ust. 1, 104 § 1 i 2, 109 § 1 110 § 1 i art. 130 § 1 k.p.a.” zasadą jest, że egzekucja administracyjna składek ZUS jest prawnie możliwa i dopuszczalna, jeżeli wysokość składek została określona bądź ustalona decyzją administracyjną, która została doręczona stronie, a także jeżeli upłynął termin do wniesienia odwołania od tej decyzji; f) czy zabezpieczenie powoduje przerwanie biegu terminu do wydania decyzji; 2) potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzeczeniach, tj.: a) art. 109 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez wyjaśnienie, czy mają zastosowanie do liczenia terminu przedawnienia przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1989 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o zobowiązanych podatkowych na niektóre świadczenia pieniężne oraz określenie właściwości organów podatkowych w zakresie umarzania zaległości podatkowych (art. 14-17, 20, 21, 23-29, art. 30 ust. 4 oraz art. 40-49 ustawy o zobowiązaniach podatkowych); b) art. 451 § 1 k.c. przez wyjaśnienie, czy ZUS może dowolnie zaksięgować składki, „w świetle wyroku SN z dnia 3 lutego 2014 r., sygn. akt II UK 264/13. Sąd Apelacyjny w Lublinie w sprawie niniejszej wyraża pogląd, że ZUS może dowolnie zaksięgować składki, zaś SN - iż księgowanie może nastąpić jedynie zgodnie ze wskazaniem płatnika składek”; 3) oczywistą zasadnością skargi zważywszy na fakt, że niesłuszne było zastosowanie regulacji wyłączających przedawnienie roszczeń ZUS, istotnie bowiem dopiero od dnia 1 stycznia 2003 r. obowiązuje art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; Sąd Apelacyjny winien był zważyć, że w okresie od 1994 r. do końca roku 1997 obowiązywała ustawa o zobowiązaniach podatkowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na

czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość

wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Domagając się udzielenia odpowiedzi na pytania nazwane istotnymi zagadnieniami prawnymi oraz wskazując na konieczność wykładni przepisów prawnych, skarżący nie przeprowadza jakiegokolwiek wyводу jurydycznego dla wykazania, że potrzeba taka rzeczywiście istnieje i wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne lub potrzebę wykładni przepisów nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samych pytań, jak czyni to skarżący, ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wyводу prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy te powinny być rozumiane (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974).

Również odwołując się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący nie wykazuje, z jakich względów ewentualne naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 24 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych miałoby w oczywisty sposób stanowić o wadliwości zaskarżonego wyroku, skoro przepis ten nie został powołany w ramach zarzutów kasacyjnych. Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w podstawach

kasacyjnych lub ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowych wniosków w tym zakresie.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.